

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings och kulturavdelningen
Utbildningsbyrån, U2

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig
Emilia Walk Johansson

Justerat
Omedelbart

Nr 79

Fritidshem för barn i behov av särskilt stöd
ÅLR 2022/5555
195 U2

Beslut

Landskapsregeringen beslöt att svara på inlämnad skrivelse enligt följande:

xxxxxxxxx har den 23 juni 2022 inkommit med en skrivelse till landskapsregeringen gällande fritidshem för barn i behov av särskilt stöd. I skrivelsen uppmärksamgörs Ålands landskapsregering på ett behov av att utvidga rätten till fritidshem för barn i behov av särskilt stöd och av att bevilja kommunerna landskapsandelar för uppgiften.

I LBG 2020:32, 15§, ändrad genom ÅFS 2022/55, regleras, att: Rätt till fritidshemsverksamhet dagtid under skoldagar har:

- a) ett barn som går i årskurs 1 och 2 om vårdnadshavarna förvärvsarbetar, studerar eller är arbetssökande,
- b) ett barn med elvaårig läroplikt som fullgör sin läroplikt,
- c) en studerande på gymnasialstadienivå som deltar i utbildning i enlighet med läroplanen för yrkesträningsundervisning, med beaktande av den studerandes behov samt

d) ett barn i behov av särskilt stöd som bedöms vara i behov av fritidshemsverksamhet

LBG 2020:32 5 § definierar sedan vad som avses med barn i behov av särskilt stöd:

Daghemsverksamheten ska i enlighet med bestämmelserna i 7 kap. i del II erbjuda behövliga specialpedagogiska åtgärder till barn i behov av särskilt stöd genom specialbarnomsorg.

Med barn i behov av särskilt stöd avses barn som har svårigheter på grund av en medfödd eller senare uppkommen fysisk, psykisk, kognitiv, sensorisk, emotionell och/eller intellektuell funktionsnedsättning eller som utan individuella stödåtgärder löper risk att drabbas av sådan.

Ur detaljmotiveringarna framställning nr 15/2009-2010 (18 § Rätt till fritidshemsverksamhet) framgår att:

Genom denna bestämmelse blir fritidshemsverksamhet en lagstadgad rättighet för barn i

grundskolans årskurs 1 och 2, under tid då föräldrarna arbetar eller studerar. I enlighet med 2 mom. kan ett specialfritidshem erbjudas. Denna rätt kan i enskilda fall finnas tills någon i lagens mening inte längre anses vara barn. Barn i behov av **särskilt stöd har därutöver en rätt till fritidshemsverksamhet så länge kommunen prövar att det behövs**, under den tid då föräldrarna arbetar eller studerar. Barn som fullgör sin läroplikt inom träningsundervisning har behov av fritidsverksamhet även efter grundskolans årskurs 2. Sådan verksamhet ges framför allt vid specialfritidshem, av en kommun eller av flera kommuner i förbund.

Enligt nuvarande lagstiftning har således barn i behov av särskilt stöd enligt definitionen ovan rätt till fritidshemsverksamhet så länge kommunen prövar att behovet finns. Då beslut fattas inom barnomsorgens verksamhet, och kommunen prövar rätten till fritidshem för barn i behov av särskilt stöd ska kommunen också förhålla sig till i LBG 2020:32, del I, 2§, som reglerar syftet med LBG nämligen att:

*Syftet med denna lag är att se barnets och elevens utveckling som en helhet och stärka samsynen i barnomsorgens och grundskolans omsorg, fostran och utbildning. Det ska säkerställas att **alla barn, oberoende av ekonomiska och sociala förhållanden eller funktionsnedsättningar har tillgång till en inkluderande och jämlik barnomsorg och grundskoleutbildning samt att främja livslångt lärande för alla.***

Vidare reglerar LBG 2020:32, del I, 4§ att:

*Då barnomsorgen och grundskoleutbildningen planeras, ordnas och tillhandahålls samt i allt beslutsfattande som gäller **barnomsorg och grundskoleutbildning ska man i första hand se till barnets bästa.** Med barn avses varje människa under 18 år.*

Barn ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

LBG 2020:32, del I, 5§ reglerar vidare att:

Alla barn och elever har rätt till en likvärdig barnomsorg och grundskoleutbildning utan trakasserier och mobbning oavsett kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller annat skäl.

Således behöver kommunen i sin prövning också beakta huruvida barnets bästa beaktas i beslutet samt hur man i prövningen har tagit ställning till att man säkerställer barnets tillgång till en inkluderande, jämlik och likvärdig barnomsorg då beslutet fattas. Det finns enligt landskapsregeringen redan inom nuvarande lagstiftning stöd för kommunerna att bevilja rätt till fritidshem även efter årskurs 2, då det gäller barn i behov av särskilt stöd.

Är man som vårdnadshavare missnöjd med ett beslut kring prövning av rätten till fritidshem kan man som vårdnadshavare kontakta kommunen. Man kan begära omprövning eller besvära sig mot beslutet. *Man kan också kontakta tillsynsmyndigheten, som för barnomsorgen och således inkluderar fritidshemsverksamheten, är ÅMHM.*

Landskapsregeringen är medveten om att det trots detta finns ett behov av att se över de delar som reglerar fritidshemsverksamheten i landskapslagen om barnomsorg och grundskola.
